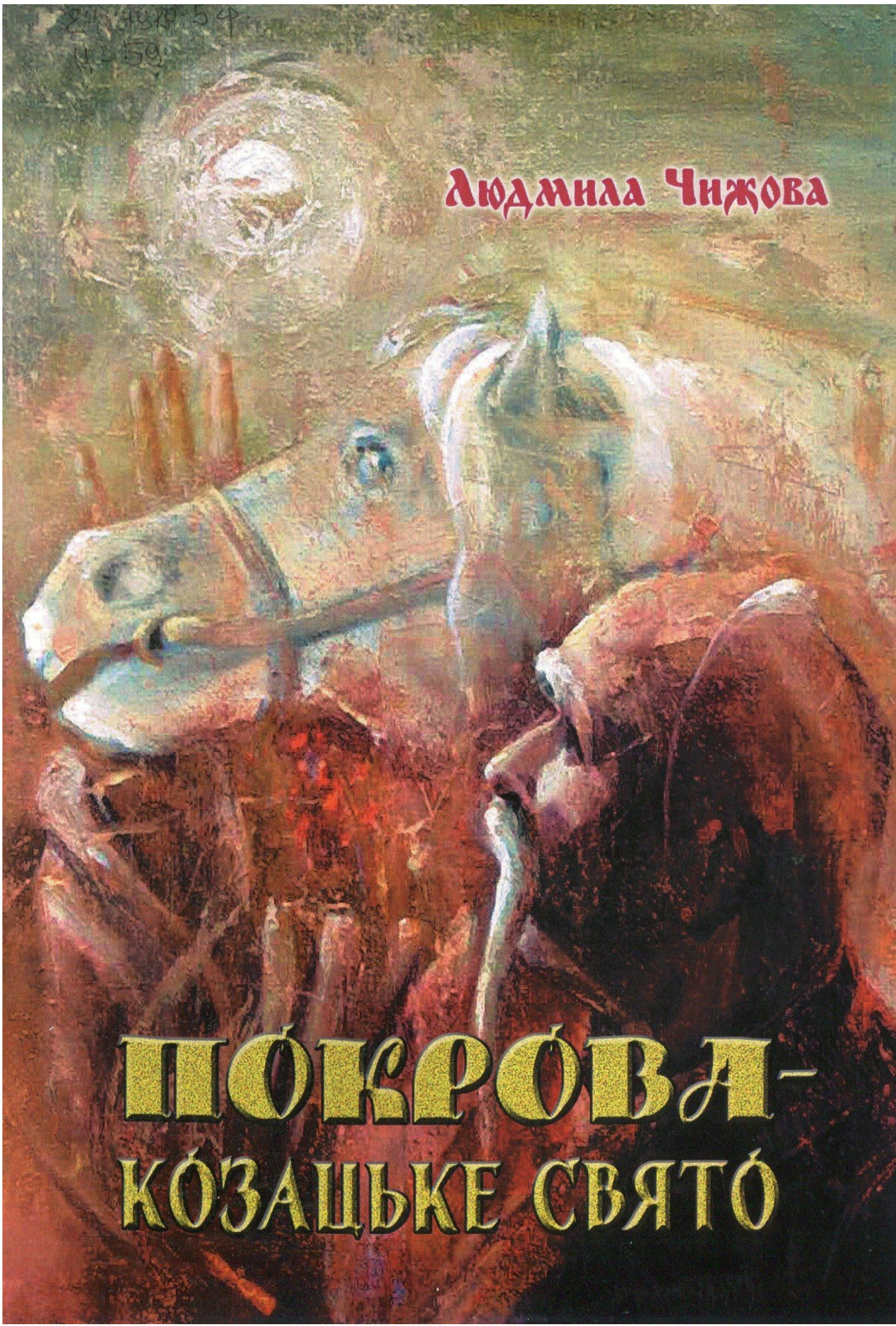

2134840-54
4050

Людмила Чижова

ПОКРОВА
КОЗАЦЬКЕ СВЯТО

сг-у

84(44KP)-
4-59

Людмила Чижова

Покрова – козацьке свято

для юнацтва

397304

Миколаївська обласна
бібліотечна дитяча
ім. В. О. Лазів

В
И
Д
О
В
Н
И
Ц
Т
В
О

ІРИНИ
ГУДИМ

Миколаїв 2016

УДК 821.161.2-31
ББК 84(4ЕРН)6-4
Ч 59

Чижова Л.

Ч 59 Покрова – козацьке свято. – Миколаїв:
Видавництво Ірини Гудим, 2015. – 120 с.

УДК 821.161.2-31
ББК 84(4ЕРН)6-4

ISBN 978-617-576-079-6

Покрова Пресвятої Богородиці вважається символом захисту, покровительства і втішення, молитви про спасіння світу від бід та страждань.

Вона є символом незалежності Козацького Духу, Козацької Волі і безмежної козацької Любові до Матері-України.

Жінки, як охоронниці родинного життя, вважали празник Покрови своїм святом.

Та особливо цього свята чекали дівчата.

На обкладинці – репродукція картини Миколи Сопільняка «Сивий кінь» (2008 р.).

ISBN 978-617-576-079-6

© Людмила Чижова, 2016

© Видавництво Ірини Гудим, 2016

КРІЗЬ ПЛАН ВІКІВ...

Свято Покрови Пресвятої Богородиці на теренах Русі-України відзначається більше 1000 років, яке символізує велику повагу до Матері, жінки, дівчини, Матері-Землі.

Уперше національний культ Богородиці увічнив князь Ярослав Мудрий при будівництві Святої Софії. Він віддав під покров Матері Божої увесь український народ після перемоги над печенігами.

З появою в Русі-Україні в середині XV сторіччя (1461 рік, як документальний факт) козацтва, Покрова стала і захисницею козацького війська.

Найбільшій популярності культ Покрови Богородиці сягнув у XVII-XVIII сторіччях. На цей час припадає найактивніше будівництво церков, присвячених Покрові. Першу церкву на честь Покрови козаки збудували 1659 року в Чортомлицькій Січі.

За час існування Січі на Запоріжжі збудовано 13 церков Покрови Богородиці.

Зображення Пресвятої Богородиці було викарбуване на хрестах, які носили козаки.

У свято Покрови Пресвятої Богородиці запорізькі козаки обирали нового кошового отамана.

Найтрагічніша сторінка в історії козацтва була в 1775 році, коли Катерина II окремим Маніфестом оголосила по всій Росії, що Запорізька Січ вже знищена і саме ймення козаків надалі не повинно вживатись та згадуватись. Вона зруйнувала найдемократичнішу обітницю в Європі.

Під час другої світової війни Українська повстанська Армія теж обрала собі свято Покрови, яке відзначають 14 жовтня, за день Зброї, віддавшись під опіку святої Матері Богородиці.

Впродовж багатьох віків Покрова Пресвятої Богородиці є своєрідним символом і покровителькою не тільки козацтва, а й України.

А козаки, по праву, вважаються гордістю України, її національним оберегом.

Враховуючи історичне значення і заслуги українського козацтва у створенні української державності, Указом Президента України Леоніда Кучми від 7 серпня 1999 року встановлено дату святкування Дня Українського козацтва, який щорічно відзначається 14 жовтня в день Покрови.

Указом Президента України Віктора Ющенко від 4 червня 2005 року затверджено Раду Українського козацтва, як консультативно-дорадчий орган при Президентові України.

З подання Академії наук України в 2012 році було відзначено 520 років Українського козацтва.

В 2015 році Указом Президента України Петра Порошенка 14 жовтня, в день Покрови, узаконено, як День Захисника України. Це – величне свято всього українського народу, який є козацького роду.

І сьогодні, у важкі випробування для нашої Незалежної України, героїзм наших воїнів – козаків є наслідком генетичного козацького прагнення поколінь українців до Волі, Незалежності, своєї Віри, захисту мови, культури, традицій та звичаїв.

А тому козацька Україна непереможна ніякими ворогами.

Вірші нашої поетеси Людмили Чижової, присвячені Покровительці України і її козацького війська, архінеобхідні для патріотичного виховання молодого покоління, яке буде жити у щасливій, вільній і процвітаючій Європейській Україні.

Слава Україні!

Слава Українському козацтву!

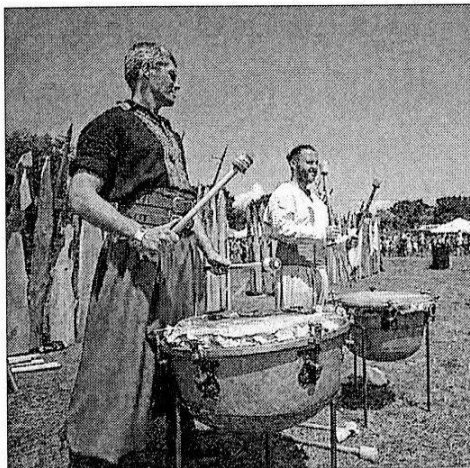

Микола Діденко
писар Буго-Чорноморського кошу
Українського козацтва
В Миколаївській області з 1992 року,
генерал-отаман козацтва

Козак – душа правдива.
Народний вислів

А що козакові
Шовкові шати?
Йому ні до чого
Багаті палати.
Бо доля козацька –
То світ наш широкий,
То степ наш та воля.
Він вільний, як сокіл,
Самотній – затужить,
В гурті – заспіває.
Кінь, вірний товариш,
В дорогу чекає.
Ворогові в битві
Не покаже спину,
І ніяка сила
Його не зупинить.
Козак після бою
Рани перев'яже,
Під зоряним небом
В степу спати ляже.

ПОКРОВИТЕЛЬКА КОЗАЦТВА ~ ПОКРОВА-МАТИ

*«Покрий нас чесним
Твоїм покровом
і избав нас від усякого зла».*

Напис золотими літерами
над царськими вратами
Січової церкви

Стугонять барабани
У Січі на майдані.
На козацькому колі
Всі вирішують долю.

Дзвони дзвонять заклично,
Козаків піднімають.
У болючій тривозі
Гнів козацький зростає.

Запорізька Січ козакам,
Як рідная мати.
Наступила зла година
Цю матір лишати.

Катерина – «вража баба»*,
В злобі небувалій,
Понищила всі вольності
І Січ зруйнувала

Щоб не стати кріпаками
Та зберегти волю,
Раду радили велику
На козацькім колі.

Славні лицарі у горі
На коліна впали,
У Січовій своїй церкві
Молитву читали:

– Богородице святая,
Покрівонько-Мати,
У недобрий час із Січі
Довелось зніматись

Із сльозами на очах
В чужину далеку...
Покидати рідну землю
Козакам нелегко.

* Так образно називали в народі Катерину II.

Полишили усе добро,
Лиш взяли з собою
Богородиці ікону
І козацьку зброю.

Бо ікона ця в дорозі
Захистить, врятує
Та відведе всі напасті
В годину тяжкую.

І вирушили за Дунай,
Вклонились низенько:
– Ти прости нас, Січ-матінка
І земля рідненька.

Пролягли їх шляхи биті
До чужого краю.
Заснували поселення
І Січ за Дунаєм.

Прийдуть часи героїчні,
Згине зла година.
Запорізька Січ воскресне
Й козацька родина.

СВЯТО КОЗАЦЬКОЇ СЛАВИ

*Наша дума, наша пісня
Не вмере, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України!*

Т. Г. Шевченко

Свято козацької слави
Та вольної волі
І Покрова в день величний
Благословля долю.

Оберіга рід козацький
З днів давно минулих,
Захищає всіх воїнів
Від шаблі та кулі.

Посилає у дні скрути
Мужність і відвагу,
Та ще мудрість, милосердя
І в бою звитягу.

Нас ніхто у святій справі
Ніколи не зборе.
Землю покрива Покрова
Від біди та горя.

Повернулась козакам
Їх прадідів сила.
Незалежна Україна,
Квітне земля мила.

Під козацькі Корогви**
Вже правнуки стали,
У праведних боях собі
Славу здобували.

До плеча щільно плечем
Побратими стали,
Щоб у мирі та спокої
Діти виростали.

Рідну землю від ворога
Вміють захистити –
Приклад дітям та онукам,
Як праведно жити.

** Корогва (хоругва) - прикріплене до древка полотнище, прапор. Гетьманська корогва була Державним прапором України. Січова – символом Війська Запорізького. Під час походів прапор завжди майорів на чолі війська. Один з найшанованіших козацьких клейнод.

Якщо будем у єднанні –
Розбрату не буде.
Бо, коли міцна держава,
В ній щасливі люди.

І довіку не померкне
Козацькая Слава.
Мужні, сильні, справедливі –
Міцні їхні лави.

Ми святкуєм на Покрову
У нашій державі
День воїна, день Звитяги...
Захисникам слава!

ПОКРІВОНЬКА-МАТИ НА СВЯТА БАГАТА

*Покрова покриває
траву листям, землю снігом,
а дівчат – шлюбним вінцем.*

Народне прислів'я

Місяць жовтень – «весільник»,
Місяць жовтень веселий,
Біля двору калина
Майже в кожній оселі.

Визріває калина,
Пишні грона червоні,
Проживає тут гарна,
Вже на виданні доня.

Помолившись мати й донька,
Лиш сонечко встало,
Навстіж двері та ворота
Святу відкривали.

А Покрова пошанує
Доньку любову й милу
І за матір порадіє,
Яка всьому вчила.

Пошле в пару коханого,
Й шановну родину.
І лелека принесе їм
До року дитину.

Котра дівка лінивая
Й посаг*** не надбала
То вона дівочу долю
У цей рік проспала.

А дівчата посаг трусять
Весело й завзято.
Що вони майстрині вправні,
Аби усім знати.

*** Споконвіків дівчина, перш ніж вийти заміж, мала наготувати вишитих сорочок і рушників.

Не минайте двору, свати,
Й гостинної хати.
Свого щастя жіночого
Чекають дівчата.

Щоб у святу Покрівоньку
На рушничок стати,
Під вінцем у церкві з милим
Долі поєднати.

Вшановує наречена
Сватів рушниками...
А в неділю вже весілля,
У клопотах мама.

Благословля Покрова
Золотистим гіллям.
І світяться у родинах
Хліб-сіль та весілля.

музика
Віктора П'ятигорського

БАНДУРА

Moderato

1 2 3 4

5 6 7 8 9 у кож- ний бан-

10 11 12 13 14 15 16 ду- ри кош- тов- на пер- ли- на: ду- ша коб- за- ря- спів- ця- ук- ра- ї- ни. Від-

17 18 19 20 21 22 тре- пет-них пал- ь- ців бан- ду- ра заг- ра- є. Ко- зак мо- ло- день-кий про- бай- ду спі-

24 25 26 27 28 29 30 *Присів* ва- є. І стру- ни бан- ду- ри смі- ют- ся і пла- чуть. В них на- це ми лу- не. Да-

31 32 33 34 35 36 37 вет- ся не- на- че. І ді- лить- ся бо- лем, і ду- шу лі- ку- є. Хто сер- цем ба-

38 39 40 41 42 га- тий, той спів- цей по- чу- є.

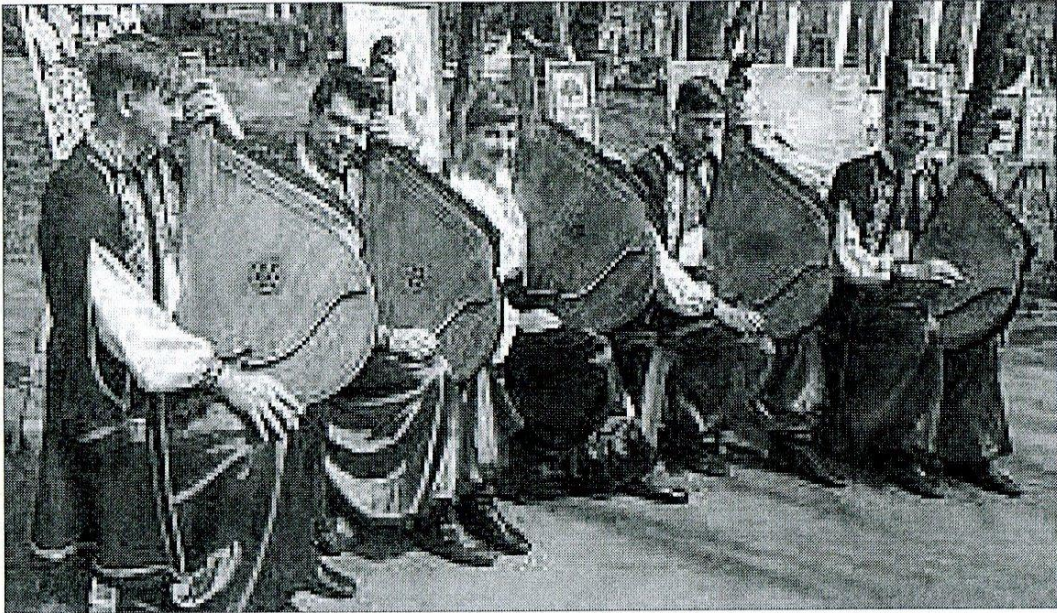

У кожній бандурі
Коштовна перлина:
Душа кобзаря –
Співця України.
Від трепетних пальців
Бандура заграє,
Козак молоденький
Про Байду співає.

Приспів:

А струни бандури
Сміються і плачуть,
В них наше минуле
Озветься неначе.
І ділиться болям,
І душу лікує.
Хто серцем багатий,
Той спів той почує.

У кожній бандурі
Коштовна перлина:
Душа кобзаря –
Співця України.
Бо пісня про волю
Навік зостається,
Із серця до серця
Вогнем переллється.

На моїй, на прекрасній землі
Називають співців кобзарями.
І, мов дивні легенди, вони
Оживають новими піснями.
В струнах кобз голоси Богуна,
Дорошенка, Сірка та Нечая
Молодих козаків у похід
Крізь далекі віки піднімають.
Сивочолі, ясні кобзарі,
Ви назавжди в собі поєднали
Незбагненно високе чуття
І людське невмируще начало.

ЗМІСТ

Крізь плін віків	3
«Козак – душа правдива»	6
Покровителька козацтва – Покрова-мати	7
Свято козацької слави	10
Покрівонька-мати на свята богата	13
Бандура	16
«На моїй, на прекрасній землі...»	18

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Скуратівський, В. Т. Святвечір: Нариси-дослідження: У 2-ох кн. Кн. 1/ В. Т. Скуратівський. – К.: Перлина. – 288 с.
2. Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – 567 с.
3. Культура та побут Півдня України за православно-народним календарем (Козацькі поселення Миколаївщини): навч. посібник з народознавства/ ред. В. Я. Дрізо-Омеляненко. – Миколаїв: Миколаївська обласна друкарня, 2007. – 240 с.
4. Українське козацтво – чинник консолідації українського народу / Рада Укр. козацтва при Президентові України. – К.: Санспарель, 2007. – 84 с.

Літературно-художнє видання

Чижова Людмила Яківна
Покрова – козацьке свято

Для юнацтва

Редактор Людмила Воронич

Комп'ютерна верстка Сергій Голубєв

Підписано до друку 26.02.2016. Формат 60×90^{1/16}
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк офсетний. Умовн. др. арк. 5,0.
Тираж 100 прим. Зам. № 17.

Видавець Ірина Гудим
54030, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 20
Тел. (0512) 37-37-18, (0512) 37-27-00
irina.gudym@gmail.com gydym.nikportal.net
Свідоцтво про державну реєстрацію МК № 3 від 14.05.2002

**Щира вдячність і доземний уклін
за вихід в світ цієї книги:**

Сопільняку Миколі Миколайовичу – члену Спілки дизайнерів України;

Черкесовій Інні Григорівні – заслуженому діячу мистецтв України, члену Спілки дизайнерів України;

Пятигорському Віктору Вікторовичу – заслуженому працівнику культури України;

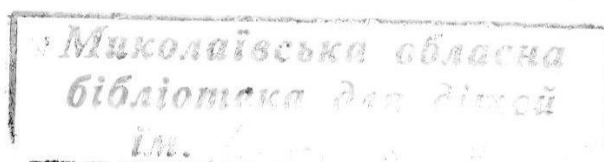
Благодатній Зої Іванівні – методисту РМК відділу освіти райдержадміністрації та **вчителям української мови і літератури** ЗОЗ Снігурівського району;

Бігайло Марії Максимівні – методисту РМК відділу освіти райдержадміністрації та **вчителям української мови і літератури** ЗОЗ Миколаївського району;

Жайворонок Тетяні Анатоліївні – директору обласної бібліотеки для дітей імені В. О. Лягіна;

Малярчук Ірині Олександрівні – методисту РМК відділу освіти райдержадміністрації та **вчителям української мови і літератури** ЗОЗ Баштанського району;

Боярській Наталії Олександрівні – директору Миколаївського ЗОЗ I–III ступенів №60.

Чижова Людмила Яківна поетеса, прозаїк,
член Національної Спілки письменників України,
Лауреат обласної премії імені Миколи Аркаса,
нагороджена медаллю “Почесна відзнака”
Національної Спілки письменників України

**Емблема
Буго-Чорноморського коша
Українського казачтва**